

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2 an
9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Săptămână.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
odată 12 fl., a treia
odată 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 20 Aprilie 1907.****Numărul 16.****REVISTĂ.**

În sfârșit știrile ce ne sosesc din Țara încep a fi cu totul liniștitoare. Mișcarea țărănească atât de înfricoșată în unele manifestări a ei, s'a potolit cu desăvârșire, lăsând în urmă-i câteva mii de morți, câteva milioane pierdere și ruină și — nădejdea unui viitor mai bun pentru țărănime. Nădejdea aceasta e pe cale de a se realiza, căci toți oamenii mari ai țării și-au dat mâna fără osebite de partid, pentru a sană, toate mizeriile sub povara cărora a îmbrâncit biata țărănime.

Săptămânile din urmă au fost un foarte bun prilej pentru ca dușmanii țării românești, să scrie lucruri grozave, să exagereze și să mistifice lucrurile. Pressa, care în cea mai mare parte a Europei apusene e în mâni semite, s'a năpustit cu mare năcaz asupra acestei revolte, folosindu-se de toate mijloacele spre a prezentă pe țaranul român în cea mai proastă înfățișare. Și iată, potolindu-se rescoala patimilor, poate să controleze chiar cel mai mare dușman al acelei țări, că mișcarea n'a fost nici pe departe așa de sângeroasă și de groaznică; că străinii nu au fost nici pe departe așa de fără cruțare măcelăriți, încât să fi fost nevoie de o așa de mare tânguire în fața străinătății.

Vestile de exagerare s'au spulberat deodată cu vestile de groază, rămânând în urma lor câteva adevăruri, cari vor dăinui multă vreme și cari vor putea servi drept memento și pentru alte țări, a căror stări agrare sunt similare celor din România.

Rămâne adevărul etern, că tăria unui stat numai atunci poate avea un temei solid, când singuraticile păături sociale vor fi, nu numai îndestulite cu modul lor de trai, ci mai ales, când nu se va lăsa o prea mare distanță între o pătură și alta, distanță, care numai la dezastru

poate duce. Și rămâne adevărul, deatâtea ori repetat în coloanele istoriei, că nedreptăți mai îndelungate trebuiesc temeinic și cu mare grige sanate, astfel se sunează ele însăși, prin izbucniri fatale, inevitabile.

Toate acestea învățături le-a scos de astădată țara românească de sub dezastrul ce a ajuns-o și l-ar mai putea scoate și alte țări, de cu bună vreme.

Pe lângă străinii cei mulți, cari s'au îmbogățit arândând și subarendând țaranului pământul pe un preț, care întrecea mult puterile lui de om muncitor, și-au putut baga mințile în cap și acei puțini boieri români, cari nu se interesau de soarta țaranului, ci îl lăseau pe acesta împreună cu moșia lui, în arânda cutărui străin, care trăgea apoi șapte piei de pe bietii oameni neajutorați.

Și credem, că nu ne înșelăm, când adaugem la acest loc că ridicarea nivelului religios nu ar putea avea decât efect cât mai binefăcător asupra acestor țărani, spre cari trebuie să se îndrepte de aci încolo, cu toată grija și dragostea, toate înlesnirile traiului și toată lumina și mângâierea religiei și a instrucțiunii.

* * *

Discuția asupra proiectului conțelului Apponyi continuă. Deputații nostri își fac datorința în chip strălucit. Un incident regretabil a conturbat deodată mersul normal al discuției. Deputatul Vajda a dovedit cu niște versuri ungurești chipul revoltător de murdar în care sunt atacați românii. În același timp a ținut să arete și aceea, că reacția urmează îndată, și a cetit câteva strofe din un răspuns tot în vers la poezia ungurească. Când s'a verificat procesul verbal s'a ridicat o groaznică furtună contra lui.

Deputatul, în mod bărbătesc, a declarat că nu se identifică cu textul acelor poezii, dupăcum nu s'a identificat nici când le-a dat cetire. În aceeași vreme și-a cerut și scuzele,

în cazul când camera a văzut ofență în aceste versuri. Deputații adunați în număr neobicinuit de mare, au primit cu huiduieli și batjocuri nedemne aceste declarații bărbătești, cerând o mai aspră pedeapsă asupra Domnului Vaida, ceea ce a și urmat, dându-se dojană în procesul verbal. Ba unii merg și mai departe și cer chiar eschiderea lui din cameră. Deputatul Vaida, cum aflăm, va da seamă alegătorilor săi din cercul Ighiu, despre acest incident cerându-le părerea.

Noi, deși înțelegem pe deplin motivul pentru care dl Vaida a dat cetire acestor produse ale arhișovinismului reciproc, dar n'am aprobat acest pas pentru motivul simplu, că putea să dea anză — după cum a și dat — la susceptibilități și interpretări eronate.

Cu toate aceste nu înțelegem declarațiile date prin foi străine de acei doi fruntași ai nostri, cari aveau destul teren de a-și desfășura vederile în ori care gazetă de a noastră.

* * *

Proiectul lui Apponyi s'a primit în general, într'una din ședințele trecute. Deputații nostri mai mult ca ori când au dezvoltat o muncă ext aordinară pentru a-l zădărnici. Aproape toți deputații naționaliști au ținut discursuri lungi și temeinice, cheltuindu-și energia și inteligența într'o luptă, a cărei rezultat eră așa de problematic.

Și protestele plastice ale alegătorilor români de pretutindeni?

Și sumedenia argumentelor aduse de deputații noștri; argumente, pe cari nu le-a răsturnat nimeni?

Toate acestea înseamnă, pe semne, prea puțin pentru cei dela putere.

Desbaterea specială, decurge deja și, după toată probabilitatea, va fi primită și ea.

Vine atunci la rând întrebarea, marea întrebare pe care au să și-o pună capii noștri bisericești, alături de turma lor cuvântătoare:

Quid nunc?

Sinoadele protopopești și proiectul Apponyi. Sinoadele noastre protopopești, cari se țin chiar acum, protestează una după alta în privința atentatului contra culturii naționale. Sinodul protopopesc mixt al districtului gr. cat. al Sibiului, întrunit în 16 Aprilie 1907 în Sibiu și compus din preoțimea și învățătorimea districtuală, precum și din reprezentanții mireni ai singuraticelor parohii, în calitate sa de reprezentanță legală a unei populații de peste 19 mii suflete, față cu proiectul de lege privitor la raportul de drept și la salariile învățătorilor comunali și confesionali, aflător sub dezbateri parlamentară, cu unanimitate a luat următoarea

Rezoluțiune:

Având în vedere, că prin proiectul de lege privitor la raportul de drept și la salariile învățătorilor comunali și confesionali biserica este despoiată de drepturile sfinte și inerente ale ei, ce le are dela divinul ei întemeietor, față cu instrucția poporală și la cari nu-i este iertat să renunțe, drepturi articulate și în legile pozitive ale patriei, sancționate de Majestatea Sa, cum sunt: art. de lege 38 și 44 din 1868;

conziderând, că prin acest proiect de lege învățătorii confesionali „în ultima analiză sunt scoși din cercul de drept al autorității noastre bisericesti“;

conziderând, că în schimbul îmbunătățirii de salariu, învățătorilor confesionali li se impun îndatoriri, cărora după experiența de până acum față cu configurațiunea etnografică a patriei și în deosebi în ținuturile locuite în masse compacte de populațiune nemaghiară se prevede cu toată certitudinea, că nu vor putea corespunde, ceea ce ei singuri o pot ști mai bine, și astfel învățătorii confesionali pe lângă toată bunăvoința și tot sentimentul lor de datorie vor fi espuși la continue vexări fără vină lor;

conziderând, că acest proiect de lege urmărește scopuri imposibile din punct de

vedere pedagogic, că propunerea limbii maghiare în măsura prevăzută în acela va fi în detrimentul instrucțiunii generale, ceea ce s'a esperiat și până acum, și consecința inevitabilă va fi scăderea tot mai adâncă a nivelului cultural la populațiunea nemaghiară din patrie, iar jertfele grele, ce le aduce această populațiune pentru susținerea școlilor sale, nu vor fi prin nimic recompensate și truda de ani a învățătorilor, după cum arată și experiența de până acum, va fi zădarnică.

Sinodul protopopesc în interesul binelui patriei, al păcii și liniștei adânc turburate între cetățenii de diferite naționalități, și pentru salvarea drepturilor inalienabile ale bisericii, identificându-se întru toate cu adresa Ilustrului Episcopat a provinciei mitropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, datată din din conferința ținută în Blaj la 7 și 8 Martie 1907, unde își ridică glasul seu de protestare contra dispozițiilor acestui proiect de lege, ce sunt jignitoare pentru biserică și îngreunătoare pentru membrii ei, precum și pentru preoții și învățătorii confesionali, și:

1. cere, ca factorii constituționali ai patriei să înlăture dispozițiile gravaminoase, ce turbură conștiința majorității cetățenilor patriei și împiedecă înaintarea lor culturală;

2. enunță, că nu e contra îmbunătățirii stării materiale a învățătorilor, în care scop cere executarea art. de lege XX din 1848 fără stîrbirea drepturilor bisericii;

3. exprimă fiască mulțămintă Ilustrului Episcopat a provinciei mitropolitane și în deosebi Escelenței Sale Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit pentru pașii întreprinși în interesul apărării drepturilor sfinte ale bisericii față cu instrucția poporală și îl roagă cu toată supunerea, ca în conțelegere cu Ceialalți Preasfințiți Arhieri să persiste cu toată tăria în această direcție la toți factorii constituționali ai patriei.

Adunarea de protestare din Teaca (com. Cojocna). Joi în 11 Aprilie la 11 oare a. m. s'a ținut adunarea poporală de protestare în Teaca, convocată de câțiva fruntași din acest cerc electoral.

Deși în acest cerc electoral, nicidecum nu s'a făcut nici o mișcare politică, adunarea a reușit foarte bine. Au luat parte aproape toți preoții din acest cerc și un număr însemnat de învățători: fiecare în fruntea poporului din comuna sa. Poporul, care s'a adunat în număr de preste 2000 de oameni au aclamat cu mare însuflețire de președinte al acestei adunări pe Dl avocat Dr Eugen Bran, care numește de notariul adunării pe Dl Simeon Chibulcutean, preot în Cosma.

Dl Dr. Eugen Bran în o vorbire, predată cu multă vervă oratorică, care a electrizat inimile tuturor ascultătorilor arată scopul acestei adunări și declară adunarea de deschisă.

Apoi i-a cuvântul Dl Dr. Ioan Vescan, avocat, care prin o vorbire bine simțită combate proiectul lui Apponyi.

Între însuflețirea generală a poporului mai vorbesc la obiect Dnul Teodor Domșa preot în Pintic și Dl Flore Bogdan inginer în Reghin.

După acestea Dl Iuliu Mera proprietar în Cosma propune o rezoluțiune prin care se protestează contra proiectului Apponyi, se cere libertatea pressei și votul universal și se exprimă aderință și încredere deputaților naționaliști.

La sfârșit adunarea salută telegrafice pe președintele clubului deputaților naționaliști Dr. Teodor Mihali.

În urmă bravul președinte prin o vorbire potrivită închide adunarea poporală iar poporul în ordine exemplară s'a depărtat, ducând la vetrele lor alinarea sufletească și conștiința, că până când conducătorii sunt cu ei, Dumnezeu nu-i va lăsa.

FOIȚĂ.

În clasa cultă.

— povestire originală, scrisă pentru „Unirea“ de Ioan Agârbicean. —

(Continuare și fine).

10

După înmormântare hotărârea eră făcută: mamă-sa, după ce-și va mai plânge câteva zile pe repausatul, și va da părăstasul la biserică, vine la dânsul, la oraș. Ceialalți frați aveau ei casa lor, dar lui Barbu îi veni gândul neștrămutat, că pe el nu-l va răbdă Dumnezeu de nu va duce pe bătrâna cu sine, să aibă o tihnă mai bună la bătrânețele sale.

Dar, întors acasă când îi spuse nevastei de hotărârea sa, acesteia iar îi veni întâi să rîză, dar în grabă nori de tristeță i-se puseră pe față. — Barbu o vedea că i tot mai tăcută, dar n'avea vreme s'o observe mai deaproape, căci inima lui eră încă prea adânc mișcată, și pe de-asupra, i-se grămădiseră seriorile în cancelarie.

Când veni bătrâna, slabă și perită, cu cizmele grele în picioare, avocatul nu eră acasă. Bătrâna rămase în curte, și nu știa în cătrău să deie.

— „Da maică, nu șede aici domnu Barbu, Ilie Barbu, arvocat, de loc din Mândrești“ zise ea slujnicii, care coboria treptele.

— „Ba aici lele, pe dlui îl cauți?“ și cu acestea slujnica ieși pe poartă.

La vorbele acestea iasă și Valeria afară:

— „Pe cine cauți dta lele?“

— „Da maică pe ficiorul meu, pe Barbu Ilie, din sat din Mândrești.

„A, dta ești mama dlui, tmi și uitasem că o să vii. Pofteste sus. Ia, pe treptele acestea.“ Bătrâna urca uitându-se când la dreapta, când la stânga, dar tot mai mult la domnișoara ce mergea înaintea ei. Când ajunseră de-asupra bătrâna zise:

— Mândră casă. Oare îi chiar a lui? Ori domnișoara nu știe, că nu s'a țină de casă.“

Valeria în vremea asta privi cu de-amănuntul pe bătrâna și nervii ei subțiri fură așa de tare atinși, de chipul acesta uscat, de se zgudui toată. — Îi răspunse, mușcându-și buza de desupt:

— „Ba de casă mă țin lele. Eu sunt nevasta domnului avocat.

— Ha? Nevasta lui Ilie?“ făcu bătrâna mirată.

— „Da, da!“

Bătrâna o învălul cu o privire umedă, apoi îi dădură lacrimile de bucurie pentru ficior și nevastă, și de durere pentru fiertatul. În frânturi da să-i spună moartea acestuia... „și-i numa o leacă de suflet, maică, mai eră în el, și acum s'a dus și ăla.“ Dar Valeria grăbită o conduse în culină, îi dădu un scaun să șadă, și-și caută de lucru nă-

căjită și totuși strămtorată par'că. — Bătrâna dupăce se liniști, ar fi dorit s'o întrebe multe de toate, buzele i-se tot despăturau, dar când vedea cât are de lucru Valeria iar i-se adunau. Rămânea cu ochii duși la ce face nevasta, cum pregătește prânzul și nu știa de se joacă ori de aieva face ceva.

— „Și cum te chiamă pe dta, maică, să știu cum să zic.“

— „Valeria“ răspunse scurt aceasta cu senzația că i-s'a pus în spate un paingin mare și greu de care nu mai poate scăpa.

— „Leria! Hm! Frumos nume. Colindă copiii la Crăciun un colind cu un nume mai așa, numai cât acolo zice Leru. Dar frumos nume. Să te țină Dumnezeu la mulți ani.“

Valeria nu mai zise nimic, ci ieși țifnind afară. Chiar urcă Barbu treptele.

— „Auzi Valerio, m-am întâlnit cu servitoarea, zicea că m'a căutat o femeie. După cum mi-a descris'o trebuie c'a fost mama sâraca.

— „Da ea e, e aici sus.“ Și ea plecă înainte fără o vorbă.

— Ce-i cu tine Valeri de ești așa? Ți-e rău?

— „Da, mi-e rău!“

Urcară amândoi treptele, dar Valeria mergea de-adreptul spre bucătărie.

— Valerie, dar vină și tu puțin la mama, unde mergi?

— „Că-i aici“ zise ea cu glas schimbat, de nu-l mai cunoștea Ilie. O suliță cu trei

E de însemnat, că câțiva oficanți soviniști au încercat să împiedece adunarea aceasta, insinuând pe aceeași zi și ei o adunare populară, la care au convocat pe toți învățătorii români din cercul electoral Teaca, dar bravii noștri învățători și-au exprimat indignarea față de aceste apucături corțosești spunând, că ei una simțesc cu întreaga suflare românească. Astfel temându-se, că în adunarea conchemată de ei Români îi vor maioriza, au capitulat, abținându-se de ea.

REVISTE.

Belgia. Pe când foile guvernamentale din Franța se plâng că țara sărăcește: mica Belgie decând sunt la putere catolicii (de 23 ani) face progrese uriașe. Estragem și noi vreo câteva date despre acestea progrese din raportul oficios al ministrului de finanțe din Belgia *Françotte*. Comerțul universal era în 1894, 5127 milioane, azi 9245 milioane, iar cel special se ridică de la 2878 la 5402 milioane, venitul căilor ferate se ridică de la 194 la 292 milioane, averea băncilor naționale de la 2546 la 4255 milioane de franci. S'a îmbunătățit mult starea muncitorilor, în ce privește plata: în 1894 53% câștigau mai puțin de 3 fr. 50 c. la zi, azi 60% au 3 fr. 50 la zi. În 1900 s'a votat legea despre penziunea muncitorilor, în al cărei fond statul anual varsă 12 milioane de franci. Muncitorul

asigurat când trece în penzie capătă anual de 4 ori mai mult ca suma plătită de dânsul în un an.

Franța. Pentru câștigarea pâinii de toate zilele, preoții francezi au început a se ocupa cu diferite meserii. Ei au deja și o societate: *Prêtres ouvriers*, și numărul lor e 130. Mai mulți dintre ei se ocupă cu lucruri de hârtie, fac bilete de vizită, coverte, ilustrate, fotografii ș. a. Unul reparaază ochelari, altul pregătește lămpi pentru trăsuri, altul face tapete, unul e compactor. Un preot bătrân, de 75 ani, care era mai de mult pictor însemnat, și-a luat iarăș penelul, și din acesta își câștigă pâinea de toate zilele.

Foarte mult se ocupă foile cu afacerea arhivului de la nunțiată din Paris. Știm că a fost sequestrat, mai multe foi au publicat diferite estrase din scrisorile ce se cuprindeau în el, și totuș a avut *Pichon*, ministrul de externe, obraznicia de a zice, că arhivul nu l'a atins nime, toate scrisorile au rămas necetite. Arhivul s'a fost predat ambasadei Austro-Ungare, dar până ce a ajuns sub paza acesteia, cine știe câte copii se vor fi făcut de pe scrisorile din el. Din acelea scrisori se vede silința Romei de a nu se face lege de separațiune între biserică și stat, și pașii ce i-au făcut bărbații mai

însemnați, cum e *Pious*, în direcția aceasta. Pecând foile liberale și francmasoni spun, că ar fi compromis prin publicarea acestor scrisori secretarul de stat *Merry del Val*: din scrisorile publicate aceasta nu se vede, și Roma desminte. E compromis premierul *Clémenceau* — dedat cu lucruri de acestea de la scandalul cu canalul Panama.

CORRESPONDINTE.

Sinodul protopopesc român unit
al Clujului.

12 Aprilie n. 1907.

În 8 Aprilie n. a. c. s'a ținut în Cluj sinodul protopopesc al districtului Cluj — de astă dată nu curat preoțesc ci în vederea mișcării celei mari ce este pentru proiectul școlar al Contelui Apponyi — mixt. La 8 oare dimineața intrându-se reprezentanții preoțimeii, dascălmeii și poporului credincios român unit din acest district protopopesc în biserica parohială P. On. Domn protopop *Dr. Elie Dăian*, deschide partea primă a sinodului adevărat exercițiile spirituale îndemnând preoțimea tractuală la reculegere sufletească. Ca o pregătire pentru mărturisirea preoților a servit foarte bine exortatiunea Onoratului Domn capelan din Cluj *Dr. Iuliu Florian* despre: „Preotul ca omul jertfei”. După cetirea molitvei din partea Preaon. Domn protopop preoțimea tractuală se mărturisește la cei 3 preoți aleși de confesari On: *Luca Stan* din Sumurduc, *Vasilie Păpușescu* din Popfalău și *George Pop* din Feleac.

limbi — una de durere, alta de descurajare și a treia de mânie — pătrunsă în inima lui Barbu.

— „Doar tu nu vei fi dus pe mama în culină, când a venit mai întâi la noi?”

— Ba da!

— Așa dar ți-ai pierdut mintea?”

— „Așa se vede.”

Lui Barbu îi veni dintr'una s'o prindă și să-i sucească gâtul ca la un pui de vrăbie. Dar numai pe-o clipă. În clipa următoare durerea-l pătrunse așa de tare, de-i dădură a doua oară lacrimile în viața lui. Se vedea înșelat în ce-a ținut mai sfânt, și vedea batjocorit ce avea mai scump pe lume, decând închise ochii bătrânul.

Când văzu pe bătrâna, cum stă frântă de șele pe scaun nu putu decât s'o îmbrățișeze și să-și unească lacrimile curate cu a ei. Valeria ieșise afară. Părea că i-ai pus lăcat pe gură.

Bătrâna, după ce rămăseră singuri, începă să se bocească. „Las' mamă, vino întâi în casă, aici nici nu te poți odihni de-un drum prea lung pentru bătrânețele dumnitale.”

Bătrâna se ridică. „Că bine era și aici. Da ce era să ți-o spun? Parcă-i prea slabă nora asta, gândești că-i de vânt. Da-i loatră ce o hoată.”

Barbu nu zise nimic. În casă, mamă-sa începă iar să plângă și să spună de moartea bătrânului.

Și ticiorul stă ca de piatră acum înaintea ei, și nu putea s'o mângâie. În inima lui s'a revărsat toată otrava din lume. O simțea cum stă acolo ca o baltă parcă, de care i-se va invenina toată ființa. Nemișcat ca o bucată de lemn, cu obraji galbini-verzi, cu fruntea moartă și cu ochii de sticlă, prin cari părea că se uită un nebun, ascultă pățania cu moartea fiertatului. După un restimp se făcu în fața pământului, se aplecă spre partea stângă: „Vai mamă, vai cum mă doare aicea. Ah! cum mă junghie așa mă junghie de tare. Vai mamă nu mă lăsa!” Și el se prăvăli pe podele. În bătrâna intrară toate groazele morții, îi ridică capul pe poală, și plângea, smulgându-și părul. Veni și Valeria și servitoarea, și aceasta merse grabnic după doctor. Acesta veni, îi dăde ceva de inspirat, îi puse cu ajutorul bătrânii și a servitoarei în pat.

Dar o săptămână Barbu n'a deschis ochii, n'a vorbit o vorbă legănată. Mamă-sa, împietrită de durere veghia la căpătai, ziua și noaptea, și rugă pe Dumnezeu să-i iele ei viața și nu lui.

După alte două săptămâni, Barbu se sculă însă. Slab ca o umbră, abia se purtă prin casă. Dar într-o zi mai caldută de Maiu, chemă servitoarea, îi plăti pe o lună înainte, apoi o trimise să-i aducă o trăsură cu doi cai buni, cu coperiș. Când dură trăsura la poartă, Barbu-i zise măsii să se gate căci vor merge pe câtă-va vreme la

sat, cășa i-a spus doctorul. Apoi merse în odaia Valerii. Îi întinse mâna slabă, rece și tot sufletul îi năvăli în ochi.

— „Adio Valeri, pentru totdeauna adio! Eu am fost de vină, c'am fost prea adânc îndrăgostit în tine, ca să-ți fi văzut slăbiciunile.”

Aceasta începă să țipe ca o desnădăjduită.

„Acum liniște. Acum sunt zădarnice toate. Am și înaintat cererea de despărțire. De cărți, de mobilier, am îngrigrit să fie a mele. Casa ți-o las ție. — În mine nu s'a frânt ceva acum Valerio ca să poți drege, ci s'a făcut lumină. O lumină grozavă. Adio!”

Bătrâna așteptă la poartă în trăsură.

— „Valeo că mult ai stat.”

„Las măicuță, că nu voiui stă mai mult.” Și plecându-se, între doi stropi fierbinți, îi sărută mâna ei uscată.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

și harnicul preot din Șomfalău On. Nicolau Platon și a predicat despre judecata ultimă. Iar la timpul său cei mărturisii în ajun sau cuminecat toți cu mare cucernicie.

După amiază la 2 oare s'a ținut vechernia, cu care ocaziune a predicat tinerul preot din Deaș On. Nicolau Berghian despre lux și mândrie. Cu aceasta ocaziune parohul locului On. Gregeriu Nistor a mulțumit în numele său și al poporenilor săi confrăților cari s'au ostenit fără preget ca în timp de 2 zile multe suflete, cari poate că ar fi fost date osândei să se reculegă, să-și revină în fire și să se împace cu Dumnezeu. După finirea acestora sau continuat iarăș mărturisirile ca și în ziua precedentă mărturisindu-se iar peste 100 de persoane. Cu acesta apoi misiunile propriu zise s'au terminat.

În ziua următoare în 8 a l. c. luni tot în aceasta parohie s'a ținut sinodul districtual de primăvară la care s'au prezentat toți preoții tractuali fără nici o excepțiune, dela care nici chiar octogenarul Mihail P. Lupu din Gâmfalău n'a lipsit. Cu aceasta ocaziune și-a ținut dizertația sa parohul din Cuștelnic On. Ioan Pop vorbind despre speranța, după care s'au mărturisit toți preoții districtuali apoi s'a continuat sinodul propriu zis pertractându-se agendele îndatinat cu aceste ocaziuni.

Observ că exercițiile acestea au făcut impresiune foarte bună asupra ascultătorilor la ce a contribuit mult melodiioasele cântări conduse cu multă dexteritate de cantor-doцентele din loc George Sabău. Oratorii fără excepțiune au fost la culmea misiunii lor, cari prin exemple potrivite au arătat de-o parte frumseța virtuții iar de altă parte uriciunea și grozăvenia păcatului.

Închiind acest raport constat că astfel de exerciții ar fi bine să se țină cât mai dese, ma chiar în fiecare parohie, atunci poate s'ar regenera toate întru Hristos, căci în timpul de față sunt multe de regenerat.

Călătorul.

MAI NOU.

Mercuria trecută s'au pertractat înaintea senatului dela Tribunalul din Cluj, excepțiunile date contra punerii sub acuză a dlui *Augustin Grușia*, pentru două pasage din primul publicat în Nrul 2 în cari procurorul a aflat ațătare. Excepțiunile susținute cu multă inteligență și iscusință de distinsul avocat *Dr. Iuliu Pordea*, au fost acceptate de senat, care a respins actul de acuză a procurorului. Cest din urmă a înșinat apelată la Tablă.

Noutăți.

Știri personale. Escelența Sa Mitropolitul Victor, însoțit de vicenotarul consistorial Iuniu Br. Micu, a plecat Marți noaptea la Budapesta, spre a lua parte la ședințele episcopatului catolic, iar Vineri dim. s'a reîntors cu bine acasă.

Întru amintirea prof. Nic. Ionaș. Pentru ridicarea unui monument pe mormântul regretatului profesor și dulces cântăreț Nicolae

Ionaș. au mai contribuit: Dr. Paul Tanco, Năsăud 5 cor. Sim. Moldovan, Năsăud 4 cor. Suma adunată până acum 156 cor.

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următoarelor sume:

Internatul de fetițe: I. Br. Micu, Blaj, 8-33 cor. Vas. Stoian, Ațel, 15 cor. Rom. Romoșan, Mărgău 29.56 cor. Teod. Nagy, Zau 5 cor. A. C. Domșa, Blaj 13-20 cor. I. Florian, Mădăraș întru amintirea ficelor repauzate Aurelia și Leontina, 10 cor.

Masa studenților: „Olteana” Viștea 30 cor. Vas. Stoian, Ațel 15 cor. Teod. Nagy, Zau 3 cor. „Furnica”, Făgăraș 50 cor. „Grănițerul”, Dobra 30 cor.

Fondul subsidiar a preoților: Teod. Nagy, Zau 5 cor.

Blaj, 31 Martie 1907.

Casa centrală arhidiecezană.

Directorul suprem din Cluj. Mgn. Kuncz Elek, a cercetat în zilele 13—16 a l. c. gimnaziul nostru, exprimându-se în Conferența profesorală din 16 a l. c. în mod foarte elogiios asupra mersului și nivelului instrucțiunii din școlile noastre medii de aici.

Convocare. Avem onoare a Vă convoca la adunarea generală extraordinară a institutului de credit și economii „Teiușana”, care să va țină în Teiuș la 12 Maiu 1907 la 3 oare d. p. în localul institutului. Obiectele de pertractat sunt următoarele: 1. Schimbarea firmei în urma sentinței tribunalului din Alba-Iulia Nr. 928/907 keresk. 2. Modificarea statutelor. Teiuș la 18 April 1907. **Direcțiunea.** I. Br. Hodosiu, Dr. I. Marciac.

Prelegeri populare. Comitetul despărțământului Blaj al Asociațiunii a început Dumineca trecută seria prelegerilor populare în comuna Veza. Prelegerile s'au ținut în biserică sub conducerea directorului despărțământului prof. *Ioan F. Negrușiu*. Mai întâi dl *Aurel C. Domșa*, a făcut cunoscut popoului adunat în număr foarte mare, istoricul fundării Asociațiunii, menirea ei, țelurile ce dorește a ajunge, organizația etc. arătând în calde cuvinte nuzința ce-și dă pentru propășirea popoului românesc pe toate terenurile. Dnul prof. *Ales. Ciura*, continuând acest sir de idei vorbește despre publicațiile Asociațiunii și în special despre „Tara noastră”, cetind câteva pagini foarte potrivite. Se dă cuvântul dlui *Aug. Morar*, provizor dominal în Sâncel, care ține o prelegere economică despre Vacile cu lapte, esplicând popoului în chip clar preferințele vacilor de lapte, ales în apropierea orașelor. După dnul *Morar*, ia cuvântul prof. *Dr. Ambrosiu Chețianu*, ținând o vorbire foarte instructivă despre păstrarea sănătății și arătând felurile boale, cari scurtă viața. Combate mai ales alcoolismul și înșiră toate măsurile luate de stat și societate pentru stărpirea lui. Toți conferențierii au fost viu aclamați de cei prezenți, în semn de mulțumită pentru frumoasele și prețioasele povești, ce li-s'au dat. Observ, că un grup de peda-

gogi, cari veniseră din Blaj la aceste prelegeri, au cântat la început și sfârșit două cântări religioase precis esecutate. Prof. *Negrușiu* încheind prelegerile, predă preotului local două pachete de cărți, spre a se împărți celor știutori de carte.

Catastrofă. O mare catastrofă de tren s'a întâmplat zilele trecute la un canton de lângă Seghedin. Locomotiva acceleratului, ce mergea spre Budapesta, s'a desfiat de celelalte vagoane, cari s'au ciocnit de altele, cari erau pe alte șine. Vagonul de dormit, vagonul restaurant și celelalte vagoane de călători, s'au zdrobit total. Au fost 4 morți și o mulțime de răniți. Intre cei morți a fost și senatorul *Olanescu* cu soția *Alexandrina*, pe cari i-a înecat pravul de cărbuni, care a pătruns în vagonul de dormit. Cadavrele lor au fost transportate la București.

Petreceri. Inteligența română de pe Valea Aiudului are onoarea a Vă invita la Petrecerea ce o va aranja în 7 Maiu st. n. 1907 (a treia zi de Paști) în salele școlii gr. cat. din Cacova (Vlădbăza). Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară.

Dela adunarea dela Blaj. Fotograful *Adler* din Orăștie a luat din cinci poziții măreata adunare dela Blaj. Unele din pozele acestea sunt foarte frumoase. Le recomandăm cetitorilor. Se pot procura a 1 cor. bucata dela Librăria arhidiecezană.

Necrolog. † *Remus Barbu*, proprietar în Cricău, după grele suferințe a trecut la cele eterne Duminecă în 14 Aprilie 1907 în etate de 28 ani.

— † *Aurel Mureșan* student de Blaj absolut de a V cl. gimn. în 1904. după o grea și lungă suferință de 3 ani a repauzat în Fizeș în 9 l. c. a. c. Osemintele i sau astrecut în cimiterul de lângă biserică din Fizeș în 12 l. c.

În veci amintirea lor!

Posta Redacțiunii.

M. D. Am primit deja, mulțumită.

Rom. Multă vreme nu știam să publicăm ori nu reflexiile trimise, în sfârșit, am crezut de conșult, a nu le publica. Iar ar fi fost prilej să se ridice acuse contra Blajului. De altcum și situația s'a mai îmbunătățit.

O. P. Vom vedea în numărul viitor.

A apărut:

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să află de vânzare la **Librăria seminarială** și costă **5.40 cor. + 30 fil.** porto. Pentru România **6 lei.**

LUCRU PROMPT ȘI SOLID!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului Public din loc și jur, că cu ziua de azi am deschis un

ATELIER DE CROITORIE

în strada lungă, casele Doamnei Ana Popelovits.

Efectuesc tot felul de comande prompt și solid. În atelierul meu am totodată un bogat deposit de ștofe de primăvară și vară.

Praxa ce am făcut-o la câteva mari firme din străinătate mă pune în plăcuta poziție, de-a putea satisface ori cărei comande aparținătoare acestei branșe. Garantez de o esecutare promptă, solidă și în condițiuni avantajoase:

Rugându-mă de sprijinul mult onoratului Public, semnez,

Blaj, 15 Aprilie 1907.

Cu toată stima:

Ferdinand Kampf,
croitor pentru domni.

(18) 1—1

LUCRU PROMPT ȘI SOLID!

Partea literară.

Știința și Religia.

Critica unui articol cu același titlu de Nicanor et Cie în „Viața Românească” Nr. 9.

(Continuare).

Un exemplu va lămuri deosebirea. Știm cu toții, că există un mare număr de corpuri cerești: printre cari ocupă și pământul locul său în spaț. Cu studiul acestor corpuri se ocupă Cosmografia și Astronomia.

Ptolomeu a stărut să esplice dependența și relațiunea mutuală a corpurilor cerești, forțele motoare ale lor ș. a. m., creând sistemul solar, cunoscut sub numele său, sau sistemul geocentric.

Acest sistem, adevărit în aparență, servia drept bază cosmografiei multe veacuri. Se ivi în fine un alt bărbat ingenios, marele Copernicus. Indus de motive mai preponderante, câte aflase geniul său, el crează sistemul heliocentric. Acest sistem, la început o simplă ipoteză, devine încă în mintea lui Copernic teorie; iar azi îl aprobează atâtea fapte științifice, încât s'ar espune batjocurii cine ar mai apăra serios sistemul ptolomeic. Sistemul Copernican a devenit teză.

Prin urmare! Ceea ce s'a revoluționat n'a fost știința, cosmografia sau astronomia; — dar ipotezele și teoriile sale.

Să luăm un alt exemplu din științele naturale.

Botanica și zoologia vor fi pe cum au fost adevărate științe, descriind din punct de vedere morfologic, anatomic, fiziologic etc., diversele plante și animale în a parte de teoriile biologice — creațiune, materialism, darwinism, evoluțiune etc. Cu toate acestea glorioasele descoperiri biologice pe terenul anatomic și fiziologic — multămită tehnicii microscopice, microtomice și colorative, perfecționate azi — alcătuiesc mai tot atâtea teze științifice, ce se vor adevăra în veci, ori cum să fie teoriile esplicative ale lor.

Cu un cuvânt. Știința cu tot cuprinsul faptelor și fenomenelor sale vedite este imutabilă și nu se revoluționează niciodată, deși se completează prin descoperiri de fapte și fenomene noue.

Știința mai cuprinde — din necesitate — diferite ipoteze și teorii esplicative ale faptelor și fenomenelor. Aceste ipoteze și teorii se schimbă dela o generație la alta numai de aceea, pentru că n'au fost sigure și adevărate, dar mai mult sau mai puțin probabile.

Ce a fost dovedit odată ca adevărat, rămâne adevărat pentru totdeauna. Adevărul nu se revoluționează niciodată, pentru că în fond nu-i altceva decât esența recunoscută a lucrului: iar esența sau firea lucrurilor este neschimbăcioasă.

V.

„Atunci știința debordează cadrul vechiului sistem religios, se ivesc conflicte între „știință” și „religie.”

Aceste două rânduri pot avea, în conformitate cu cele expuse, numai un singur înțeles, și anume: Când se ivesc ipoteze și teorii noue, pentru a explica lucruri sigure, atunci se poate isca un conflict aparent între știință și religie. Și de ce oare? Pentru că

religiunea prezintă fapte și adevăruri sigure, iar ipotezele și teoriile esplicative ale științii sunt mai mult sau mai puțin apropiate de adevăr, câteodată chiar cu totul îndepărtate de adevăr, în tot cazul probabile. Iar între un fapt real și între ceva probabil sau improbabil, nici decum nu există un conflict real. Bunăoară neadevărul, improbabilitatea și o oarecare probabilitate trebuie să cedeze unui adevăr.

De aceea vedem, că toate conflictele aparente între religie și știință dispar în mintea oamenilor raționali și serioși, pe când cei fluturatici, gata să jure pe toate contradicțiunile, văd numai conflicte peste conflicte.

Știința a înlăturat de sine multe conflicte de acest soi: iar Religia stă neclătită, sigură fiind, că adevărul nu poate fi în contradicție cu sine însuși.

În practică trebuie cumpănit bine, ce spune știința și ce spune religia despre o anumită chestiune. Această cercetare singură va fi adeseori îndestulătoare, pentru că multe neînțelegeri să dispără.

Mai multe nu cred de folos a zice, câtă vreme nu ni-se va propune o chestiune specială, ca probă de conflict adevărat între știință și religie.

VI.

„Omul însă nu poate trăi fără „religie” în sensul general al cuvântului, nu poate renunța la baza morală a vieții și activității sale. Prețuind în religie mai ales elementul „ei moral, și . . . el caută să se acomodeze.”

Omul nu poate trăi fără religie în sensul general al cuvântului, cum l'am propus în Nr. I al acestei replici. Adecă: Întru cât înțelegem sub religie dependența noastră de Creator și datorii de supunere și respect față de Dânsul, omul nu poate trăi fără religie. De aceea vedem cele 15,000 de milioane de oameni cu religie în suflet — unii chiar foarte buni și drepti. Ateismul natural nu există. Există numai un ateism artificial, rafinat și de formă, din cauze particulare, despre care nu vom vorbi aicea.

Fără „religie” în sens cum a vrut savanta Societate Nicanor et Cie, trăiesc aproape toți oamenii din lume. Săvârșind un act religios, nimenea nu să gândește nici la „datele” științii, nici la „idealurile omenirii”, nici la „concepțiunile armonioase asupra lumii și vieții”.

Din contra. Sub înrăurirea motivelor religioase omul să simte pătruns de încredere, de căință, de curaj, de spaimă, de bucurie, de umilință etc, după cum sunt faptele sale în conformitate cu datorii față cu Supremul Creator, ori rebeliune.

„Acomodarea” omului cu nivelul religios și moral al concetățenilor săi, nu'l pune încă la adăpostul neliniștii și turburării lăuntrice. Numai conștiința noastră de a ne fi conformat cu cerințele practice dictate la fiecare pas de glasul intern al Legii Eterne, ea ne va îndreptăți față cu Supremul Creator.

Îndatorirea omului de a ascultă de glasul conștiinții, va cere adeseori, ca el să reflecteze asupra valorii morale a faptelor sale și a religiunii ce o profesază. „Acomodarea” nu va scuza pe un om cult și gânditor.

În fine, o frază franceză mai e departe de dovadă. Cu părere de rău constatăm, că acomodarea „avec le ciel” practică de mulți Francezi, servește mai adeseori drept învâitoare misterioasă a faptelor celor mai urâte și niertate.

Cu cât mai ideal apare un simplu țaran, care recunoaște voios legea creștinească și duce un trai nevinovat! . . .

VII.

Din Antecedente neexacte și greșite, nici minune, că urmează niște absurdități, culese cu ceva scrupolozitate de Dnii Nicanor et Cie. În urmă, n'avem ce insistă asupra logicii acestor deducțiuni. O vorbă numai asupra lucrului propus.

a) „Credo quia absurdum” . . . Așa ceva a zis vreodată un idiot sau un răutăcios îndărătnic. Fraza ca atare n'are însă nimica de a face cu religie în genere, cu atât mai puțin cu religie creștină. Să ne ferim a judecă despre religie din espresionile plastice ale lui Luther.

b) „Încercări de interpretare sofistică „a textelor și a dogmelor, spre a le da un înțeles, pe care nu l'au putut concepe în temeiurile religiunii, dar care pare mai potrivit cu datele științii, (d. p. pentru concepția imaculată sau învierea morților!)” . . .

Domnilor prea stimați! Despre cine e vorba? . . . despre ce texte și dogme anume? . . . Oare despre cele din Koranul Turcilor? . . . Cari sunt textele autentice? care este înțelesul lor original? . . . În ce chip privilegiul supranatural „neprihănitiei zemisiri” și „învierea morților” pare mai potrivită cu datele științifice de azi? . . . Cu ce date anume? . . . Să ne înțelegem!

Nimica mai ușor, decât a grămădi niște cuvinte, espresive și concepțiuni nehotărâte și a alcătui o cogemete frază — fără înțeles. Lipsa de idei, o înlocuiesc adeseori vorbe de nimica.

Oare și așa un procedeu este științific?

c) „Speculațiuni metafizice asupra delimitării sferelor „religiei” și a „științii” (adese numai pentru a apăra dreptul „de cercetare științifică împotriva atacurilor religiunii) etc.”

Ce vor să zică acestea speculațiuni asupra limitării sferelor „religiei” și a „științii”? Oare eselența Societate Nicanor nu recunoaște limitele diverselor științe? Aceasta ar fi neștiințificește! Cum deci? . . . Numai știința religiunii să fie un median sau o mahala, unde ori ce derbedeu să aibă dreptul a striga ce-i place? . . . Orice știință, ba chiar orice meserie își are domeniul său. Dacă n'am îndrăzni să criticăm uneltele unui cizmar sau croitor, în atelierul lor, oare ne va fi permis să proclamăm orice nebunie pe domeniul științii? De ce filologii nu se amestecă în științele matematice, matematicii în drept etc; numai știința religiei să fie adăpostul, unde toate prostiile omenesști să fie respectate de oamenii cu religie și de teologi?

Nu! Tuturora ni să aplică zisa lui Apele: Sutor, ne ultra crepidam!

(Va urma).

Chestii contimporane.

IX.

Biserica românească în veacul XX.

(Continuare și fine).

3. *Predica.* Și aici pot începe cu pomenirea anilor trecuți. Acum 2—3 ani în „Poporul Român” și în urma lui în alte foi s'a discutat mult chestia predicii în bisericele noastre, dovedindu-se, că în general nici 1 predică nu vine la au pe 1 biserică! — Nu dau crezământ statistice, deși s'a folosit Poporul Român, dar aceea — și ne doare pe toți, că biserica românească — nici la anul Domnului 1907 nu a avut o predică, să fie în ea predică barem strălucită și soare¹⁾ pentru toate Duminicile săptămânale. — Dar asta e încă puțin! La noi bine, avem unele sate obscure, ascunse, unde poate decând este biserica, predică nu s'a auzit: dar în România așa este, în orașe, în mănăstiri, la catedrale! Și în Sibiu și în București, clericii greco-orientali merg la bisericele catolice, să învețe a predică! Asta totuș e mult! Pentru Dumnezeu, cu ce să nutrim sufletele evlavioase ale creștinilor, cari vin la biserică, să caute mângâiere, încălzire, cunoștințe mai înalte, înțelepciune sfântă!? Cu „zbărânitul pe nas al unui cantor alcoolizat, la o vecernie somnoroasă”? Cu niște căzani, din secolii trecuți, cari nici exigințelor poporului nostru, nici vremilor de azi nu mai răspund? Dacă este biserica instituție culturală și religio-morală, aceea — în partea subiectivă — numai prin predică este! — Și cum vom îndrepta noi viața religioasă și morală a poporului fără învățatură? întreb eu. Cum vom stărpi credința oarbă, deșartă²⁾, superstițiile, concubinajul, alcoolismul și multe alte rele, ce bântue și azi încă la poporul nostru? Dar știut este, că predică e și un puternic mijloc social, de care să tem și socialistii. Și în sfârșit: cum vom putea ține inteligința noastră în sinul bisericii, fără predică, po-trivită sufletului aceleia. „Căci dacă ritualul, vesmântul, rugăciunea nu se pot schimba, nu e tot așa și cu predică. Ea e slobodă — ba chiar trebuie, dacă vrea să fie mișcătoare și să aducă folos, — a răscoli tot sufletul omului de astăzi, a se întinde asupra tuturor împrejurărilor lui și a-i atinge toate idealele” (Iorga, Sămănătorul, 1905 p. 458).

Domnul Hristos a zis: „trebuie să vestești împărăția lui Dumnezeu, căci pentru aceea sum trimes” (Luca 4, 13). Asemenea apostolii țineau de cea mai grea răspundere a lor: a predică. Pentru funcțiunile mai ușoare alegeau diaconi, iar ei toți ziceau despre sine cu sf. Pavel: „nu m'a trimis Hristos să botez, ci să predic” (I. Cor. 1, 17). În biserica veche partea de căpetenie a cultului divin, după convenirile euharistice, eră predică; și încă rezervată episcopilor. Cu multă de-

¹⁾ Zic: străns obligatoare, căci altcum în biserica unită e prescrieă (Cf. Marcu, Teol. past. vol. I. pag. 81), dar fără sancțiunea trebuincioasă și fără a fi realizată în praxă nici acolo, unde ar fi cu putință.

²⁾ În „Neamul Românesc” (14 Ian. 1907 pag. 30) publică cineva următoarele: în biserica sfântului Dumitru din Suceava se află un tablou, legat în strălucite rame aurite și care departe pare a fi o icoană. Creștinii, impresionați de înfrățirea aleasă a aceluia tablou, fac cruci mai mari, mătănii mai pioase și rugă mai fierbinți: în fine i-se închină, de se prăpădesc. De curiozitate m'am apropiat și eu, să văd, ce icoană e aceea; și ce să descoper? O cocșogea reclamă a Expoziției noastre.”

lectare sufletească ceterim omiliile sfinților Părinți, în cari esplicau poporului cărțile sf. și învățăturile mântuitoare! În evul mediu s'a schimbat lucrul, mai ales în biserica orientală. Și în biserica latină aflăm decadință, dar misiunile aici n'au încetat niciodată; Conciliul Tridentin (1545—64) i-a dat apoi un impuls puternic de renaștere. — În cea orientală? Organismul și viața bisericii s'au redus la un formalism gol, ceremonii splendide; propovăduirea cuvântului a încetat. Omiliile sf. Părinți au fost înlocuite cu niște cazanii, din cari a secăt de mult tot miezul, tot sucul nutritor.

Așa a ajuns și biserica românească în starea deplorabilă, în care a tângit sute de ani, și în care se află, în cele mai multe locuri și azi. O icoană nimerită a bisericii noastre din trecut, e următoarea: „La sărbători mai mari — ad augendam sollemnitate — popa își pune ochelarii pe nas, luă bucoavnele vechi, moștenite dela strămoși, tamquam summam scientiae theologiae, și cetia din ele cu glas domol, tremurător; pentru lumea aceasta n'ar fi adaus ceva, parte din neștiință, parte din respectarea regulii bătrânești: noli esse doctior, quam liber hic sanctus; quae approbata sunt, haec nobis lege, tua tute tibi habe et serva.” (Cf. Nilles; Symbolae, Siegescu: A magyarországi románok szót. Uniója). Oricât să se însuflețască unii (D. Goga?) de icoana aceasta, cred, că ea nu mai poate forma obiectul ambițiunei noastre. Pe viitor nu mai putem stă așa. Între multele inovații, ce ni-o aduce veacul XX. va fi: predică în biserici, în toate Duminicile și sărbătorile. Trebuie prescrieă predicarea în mod obligator. Numai poate fi piedecă, că nu avem preoți calificați. În sfârșit a face o predică mai simplă, nu trebuie să fi absolvat facultate! Pot fi și preoți absolviți de Universitate, cari nu predică. Calificație este. Chiar nouă uniților ni-se impută, că preoții noștri au opt clase gimnaziale, academie teologică și totuș nu întrec pe gr. or. Acestea socotindu-le, cred, că și Dl. N. Zugrav ar lăsa ceva din părerea, că „a predică și prescrie predici sistematice în toate duminicile și sărbătorile anului, mi-se pare imposibil” (cum crede dumniasa în frumoasa dizertație: „Să predicăm” publicată în „Unirea” din anul trecut.)

Altă întrebare e, că oare pe lângă ritul bisericesc de azi, pute-am ieși la cale și cu predică? Știm că azi în fiecare duminică și sărbătoare se cântă la biserici utrenia și sf. liturgie, sau împreună sau separat. Iar acestea durează cel puțin 2 oare. Acum să mai socotim și predică 1/2 oară, oare nu va fi asta prea mult pentru poporul obosit de munca de peste săptămână? Nu-e fără scop al ocupa atâta? Nu s'ar putea schimba cumva ritul, pentru a putea stringe la un loc convenit și comod și pe sama prediceii, partea integrantă a acestui rit? ...

O chibzuială serioasă a lucrului, poate ni-ar da răspuns și la întrebarea aceasta!

De chestia aceasta ne ferim aici. Observ numai că a revelat-o deja dr. G. Ciuhandu în Revista teologică (nr. 2 p. 69—70), ajungând la unele concluzii, nu tocmai de laudă. Una trebuie să știm: orice inovație, orice mutare a disciplinei bisericesti, conform spiritului timpului, e cu putință, dar la noi numai în biserica unită. Disciplina bisericescă o prescriu legi universale. Unei legi universale i-se poate deroga numai prin forul competent

(legislator universal), acest legislator universal e după teoria ortodocșilor sinodul ecumenic al celor 5 biserici ortodoxe, iar cu un atare sinod s'a gătat. Ortodocșii sau des-perează, sau erump în anarhie. La noi legislator universal e conciliul ecumenic, dar în lipsa acestuia e și numai Patriarhul dela Roma. Biserica noastră particulară, în conciliul său, aduce decrete, Papa le aprobă și e cu putință o evoluție salutară în așezamintele și disciplina bisericii noastre și pentru străformarea aceleia în toată forma după recerințele spiritului nou. Un argument ne-obicinuit, dar puternic e acesta, pentru superioritatea bisericii unite asupra celeialalte, care biserica adevărat națională niciodată nu va putea fi. ...

Nicolas O. Brinzău.

Bibliografie.

A apărut:

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suci. Despre aceasta carte scrie „Lupta” în Nr. 38 din 1907:

Studiul părintelui Dr. V. Suci, reprezintă un interes nu numai pentru oameni bisericii, cari sunt lămuriti pe deplin asupra învățăturilor bisericii, ci și pentru clasa noastră cultă, în urechile căreia au pătruns glasurile false ale pseudostiței spiritiste și hipnotiste. În literatura noastră nimeni n'a combătut atât de temeinic cele două direcțiuni, cum se face aceasta în cartea, de care ne ocupăm — și tocmai aici zace meritul ei. După articole de informație gazetărească, după ședințe spiritiste la cari se ridică mese și vorbesc spiritele celor morți spre uimirea participanților cu părul măciucă — avem în sfârșit un studiu în care se reduc toate minunile introduse în lume de fapt prin Mesmer la valoarea lor reală și care are și menirea de a apăra adevărurile cuprinse în învățăturile bisericesti, de falsitate ispititoare a învățăturilor acestora.

Costă 1 cor. 50. fil. + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

— *Prohodul Dnului Nostru Isus Hristos* costă 35 fil. cu porto. — A se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție rezponz.: Augustin Gruția.

6500 meri nobili

de 4 și 5 ani

de soiurile Batull, Carmelit-Reinette, Cassel-Reinette, Goldparmän, Poinic, Stettin

sunt de vânzare

la moșia subscrisei din Smig (Somogyom).

Prețul unui pom numai 70 fil. (35 cr.), la cumpărări în masă dela 200 bucăți în sus 10% rabat.

Prețul e a se asemna deodată cu comandelă la adresa subscrisei. — Spedarea se efectuește din gara Medgyes, și până aci fără spese.

Emilia Dr. Russu,
soție de avocat.

(15) 3—3

Sibiu — Nagyszeben.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(8) 44-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
noul, pe cum la turnarea de nou a clopo-
telor stricate, mai departe spre facerea de
clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
justări de fer bătut, construite spre le in-
toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o latură prin
aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în to-
nul unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toar, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(7) 44-52

Intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asiguroază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
edificii de ori-ce fel, mobile, măști, vite, untețuri și alte produse

ECONOMIA

asupra vieții ului

în toate combinațiile, cedente pentru cazul
morții și cu termen fix. as. urmeș. de copii, de
estere, rente pe viața supozită etc. etc.

Asigurări populare fără năvem ca medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
cendinui: vieții:

90.981.088 coroane.

9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 c. petru ca-
pitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița
și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele
mai mari.

Să caută:

2 învățăcei

din casă bună, isteți, cu purtare mo-
rală bună. Să aibă școala confe-
sională.

În atelierul de croitorie alui

Dionisie Trifan

(2) 10-? Blaj—Balázsfalva.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülöszög—Blaj.

— Valabilă dela 1 Octomvrie n. 1906. —

cătră	g a r a	dela
	Teiuș—Tövis	
12-48	tren de persoane	1-02
7-55	tren accelerat	12-22
7-02	tren mixt (numai Joia)	4-05
2-52	tren accelerat	2-13
1-20	tren de persoane	9-05
	Copșa—Kis-Kapus	
1-07	tren de persoane	12-43
12-23	tren accelerat	34
4-03	tren mixt (numai Joia)	6-53
2-14	tren de persoane	2-15
9-06	tren accelerat	2-51
	Parajd	
8-02	tren mixt	8-44
2-43	tren mixt	6-48
9-11	tren de persoane (Lemi, Mercuri, Sămbău)	12-38

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra
peronosporii, la stropirea viilor. □ □ □ □

Neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospinul“,
decât piatra vânăta. Cu „Peronospinul“ stropind via 1 hectolitr vine la 50 fil.,
pe când cu piatră vânăta 1 cor. 60 fil. fiind piatră vânăta astăzi foarte scumpă.
Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“,
dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărît mai frumoasă, boabele
de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a do-
vedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu să ajung aceste rezultate. — probabil
pentru aceea, că piatră vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage
din puterea și sucul viței. ceea ce înseamnă pierderea de putere.

Praful de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra
boalei de peronosporă.

„Peronospinul“ e deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile.
Prețul unui pachet este 60 fil.

Revanzătorii-comercianții căpăta rabat corăspunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacife dau prin
întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare înșămănatate
este pentru ori care econom a întrebuință acest prav de îngrășare, căci prin acesta
să urcă valoarea — adevă prețul vitelor, porcilor și a cailor. — Prețul este 60 fileri.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora.
Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile
ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu
ne ouă — sau foarte puțin. — Prețul 30 fileri.

Unsoare gaibină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă
mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți în îngrășarea
și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridica prețul,
chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare
— a cărei preț e 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine voiește
a-și prepară rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte.
Prețul pentru 1 litră 40 fil., tot cu acest preț să căpăta pentru rachiu de prune,
slibovitză, borovicica, drojdii, de bucate, și altele.

Toate acestea se căpăta la:

CORNEL DEMETER, apotecar.

— Szászváros, Piața școalei 41. —

(16) 2-10